

JEAN
HANFF
KORELITZ

SIUŽETAS

The
New York Times
bestselleris

JEAN
HANFF
KORELITZ

*Psichologinis
trileris*

Psichologinis
trileris

SIUŽETAS

BALTO

JEAN
HANFF
KORELITZ

SIUŽETAS

Psichologinis trileris

Iš anglų kalbos vertė
INA ROSENAITĖ

BALTO
Vilnius, 2023

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

Talentingasis Tomas

Jis nesakė niekam. Aišku, kad nesakė.

Nuvyko į San Fransiską, į „Castro“ kino teatrą, o tada, kitą dieną, į Los Andželą, kur susitikimai praėjo sėkmingiausiai, kiek jis ir galėjo tikėtis (o susijaudinimas, kad pabuvo vienoje patalpoje su Stevenu Spielbergu, gana ilgam numalšino jo baimes), bet paskui atėjo laikas grįžti į Niujorką toliau rašyti kito romano naujajame ir dar ne iki galo apstatytame bute Vest Vilidže. Tuo metu jam jau buvo beveik pavykę save įtikinti, kad tas elektroninis laiškas buvo kažkoks fantazmas, sukeltas jo paties paranojos ir varomas neaiškaus roboto, kurį valdo kažkoks atsitiktinis algoritmas. Bet tai ilgai netruko. Kitą dieną po skrydžio pabudęs ant čiužinio, padėto ant paprastos pakylės, jis paėmė telefoną ir pamatė, kad jam atėjo dar vienas laiškas, vėl persiųstas iš *Džeikobo Finčo Bonerio* svetainės susirašinėjimo formos, su tais pačiais žodžiais Tu esi vagis. Tačiau šiame dar buvo pridurta: Ir abu tai žinom.

Ta svetainė buvo perdaryta iš jo ankstesnės rašytojų konsultacijų svetainės ir dabar atrodė kaip ir daugumos sėkmingų rašytojų

svetainės: skiltis „Apie mane“, žiniasklaidos ir apžvalgininkų nuomonės apie kiekvieną jo knygą, būsimų renginių sąrašas ir susirašinėjimo langas, itin daug naudojamas nuo „Grobio“ išleidimo praėjusiais metais. Kas jam rašydavo? Skaitytojai, norintys pranešti, kas negerai su knyga ar kad skaitydami „Grobį“ negalėjo visą naktį užmigti (gerąja prasme). Bibliotekininkai, besitikintys, kad jis atvyks pas juos į susitikimą su skaitytojais, ir aktorės, tikinančios puikiai tinkančios Samantos ar Marijos vaidmenims, ir ar beveik visi Džeiko pažįstami, su kuriais jo ryšys jau buvo nutrūkęs: iš Long Ailando, Veslio, magistrantūros, net ir tie kvailiai, pas kuriuos jis dirbo Pragaro virtuvėje. Kaskart, kai pamatydavo vieną tokių laiškų savo pašte, su erzinančia laiško pradžia (Sveiki, nežinau, ar mane prisimenat, bet – Džeikai! Ką tik baigiau tavo – Laba diena, buvau susitikime su jumis...) jam suspausdavo krūtinę ir taip spausdavo, kol nepaaiškėdavo, kad laiškas nuo buvusio klasioko ar kokios jo motinos draugės, ar žmogaus, kuriam jis pasirašė knygą kokiam nors Mičigano knygyne, ar net šiaip nuo kokio nors bepročio, įsitikinusio, kad kažkokia esybė iš Kentaurio Alfos sudiktavo „Grobį“ per apelsino žievelę Džeiko vaisių dubenyje.

O tada dar buvo *rašytojai*. Rašytojai, prašantys, kad jis būtų jų mentorius. Rašytojai, prašantys savo knygų reklaminių anotacijų. Rašytojai, prašantys supažindinti (ir rekomenduoti, savaimė suprantama) su jo agente Matilda ar redaktore Vende. Rašytojai, pageidaujantys sužinoti, gal jis sutiktų perskaityti jų rankraščius ir išsakyti nuomonę, ar jiems reiktų atsisakyti savo viso gyvenimo svajonės, ar nepasiduoti. Rašytojai, norintys, kad jis patvirtintų jų teorijas apie diskriminaciją leidybos pasaulyje – antisemitizmas! seksizmas! rasizmas! diskriminacija dėl amžiaus! – nes tai yra vienintelė tikra priežastis, kodėl visos iki vienos šalies leidyklos atmetė jų 800 puslapių eksperimentinį nelinijinį neoromaną be skyrybos ženklų.

Po kelių mėnesių, kai jo knyga pasirodė prekyboje, Džeikas oficialiai (ir su džiaugsmu širdyje) atsisakė tiek darbo su magistrantais, tiek privataus konsultavimo, bet kuo puikiausiai suprato, kad dabar jam tenka ypatinga atsakomybė su kitais rašytojais elgtis gražiai. Rašytojai, kurie bjauriai elgiasi su kitais rašytojais, patys prisiprašydavo bėdos: tą užtikrino socialiniai tinklai, o kaip tik tie socialiniai tinklai šiuo metu ir užimdavo nemenką jo protinių pajėgumų ir veiklos dalį. Jis gana anksti prisijungė prie tviderio, kur neršia dauguma rašto žmonių, nors pats retai ten ką parašydavo. (Ir ką gi jam parašyti savo 74 „sekėjams“? *Sveikinuosi su jumis iš Niujorko valstijos užkampio, kur šiandien nieko neparąšiau!*) Feisbukas atrodė nekaltas reikalas iki 2016-ųjų rinkimų, o tada užvertė jį abejotinomis reklamomis ir užsakomosiomis apklausomis apie numanomus Hillary Clinton nedorus darbus. Instagramas daugiausia lyg ir prašėsi, kad jis gamintų nuotraukoms tinkamus patiekalus ir žaistų su mielais šuniukais ir kačiukais, nors tokie dalykai visiškai neįėjo į jo kasdienybę Kobleskilyje. Tačiau „Macmillan“ įsigijus „Grobį“ Džeikui teko dalyvauti susitikimuose su leidyklos ryšių su visuomene ir rinkodaros komandomis, iš jo buvo primygtinai pareikalauta ryškaus matomumo bent jau šiose trijose platformose ir leista pasirinkti: arba tuo užsiimti pačiam, arba perleisti tą užduotį leidyklos darbuotojui, kuris rašytų jo vardu. Tą sprendimą buvo sunkiau priimti, nei jis buvo to vertas. Išties, Džeikas tikrai suprato, kaip būtų gerai užkrauti tą našta tviderintis, atsakinėti į asmenines žinutes, būti baksnojamam ir gauti pranešimus visais kitais, kokius tik internetas sugalvojo, kanalais, bet galiausiai vis dėlto nusprendė tą daryti pats ir nuo tada, kai buvo išleista jo knyga, dienas pradėdavo peržiūrėdamas savo socialinių tinklų paskyras ir „Google“ išpėjimus, pagal jo suvestus nustatymus internete ieškoti derinių Džeikobas+Finčas+Boneris, Džeikas+Boneris, Boneris+Grobis, Boneris+rašytojas ir t. t. Tai buvo daug laiko

atimanti ir erzinanti kankynė, dar ir išarta urvais, kurių didžiuma iškart prasikasdavo į jo asmeninį nelaimingumo labirintą. Ir kodėl gi jis nesutiko su pasiūlymu, kad tuo užsiimtų koks nors „Macmillan“ praktikantas ar rinkodaros asistentas?

Dėl šito. Savaime aišku.

Tu esi vagis. Ir abu tai žinom.

Ir visgi tas, kas rašė iš adreso *TalentingasisTomas@gmail.com*, dar nebuvo persikraustęs į atvirus tviterio, feisbuko ar instagramo karo laukus, nepagavo jo ir „Google“ įspėjimai. Jis išvis nesiviešino; buvo pasirinkęs kur kas privatesnį kontaktų būdą, siūlomą Džeiko svetainėje. Gal taip leidžia suprasti norintis derėtis: Gali sutvarkyti reikalus su manim dabar šitaip arba užsiimsiu tavim vėliau visur? O gal tai įspėjamasis šūvis, raginantis kauptis kokiam nors neišvengiamam Trafalgaro mūšiui?

Džeikas nuo tos pirmosios akimirkos automobilyje pakeliui į Sietlo oro uostą suprato, kad tai ne šiaip atsitiktinis pranešimas ir kad TalentingasisTomas ne koks pavydus rašytojas ar nepatenkintas skaitytojas, ir net ne kvaištelėjęs aiškintojas apie jo garsiosios knygos siužeto kilmę iš Kentaurio Alfos / apelsino žievelės (ar ko nors panašaus!). Prieš daugelį metų tokia Patricia Highsmith būdvardį „talentingasis“ susiejo į nedalomą simbiozę su vardu „Tomas“, amžiams papildydama tą žodžių derinį tam tikra savaus formos ir visišku kitų nepaisymu. Negana to, tas konkretus Tomas dar buvo ir žudikas. Ir kokia gi buvo jo pavardė?

Riplis.

Taip, Riplis. Ten, kur taip lemtingai susikirto jo ir Evano Parkerio keliai.

Ir visiškai aišku, ką tu norėta pasakyti: kad ir kas buvo tas Talentingasis Tomas, jis žinojo. Ir norėjo, kad Džeikas žinotų, jog jis žino. Ir norėjo, kad Džeikas žinotų, jog jis nejuokauja.

Tas žmogus buvo pasiekiamas vos vienu pelės spustelėjimu „Atsakyti“, tačiau atverti šias duris tarp jų buvo be galo pavojinga. Atrąšydamas parodytų, kad išsigando, kad rimtai žiūri į tą kaltinimą, jog Talentingasis Tomas, kad ir kas jis būtų, nusipelnė pripažinimo. Ir net menkiausias atsiskleidimas šiam piktavaliui nepažįstamajam Džeiką gąsdino labiau nei visa apimanti ir siaubinga mintis, kas bus toliau.

Taigi, jis ir vėl neatrašė. Tik drebančiomis rankomis perkėlė šį antrą komunikatą ten pat, kur jau kabojo pirmasis, į savo pašto aplanką, pavadintą „Troičiai“. (Jis jį sukūrė prieš gerą pusmetį ir jame jau buvo kelios dešimtys neraštingų „Grobio“ puolimų, ne mažiau nei trijuose jis buvo kaltinamas naryste „Giluminėje valstybėje“, ir dar saujelė laiškų nuo kažkokio veikėjo Teksase, rašiusio apie „hematoencefalinį barjerą“, kurią Džeikas akivaizdžiai peržengęs ar kuris buvo ištrintas jame pačiame – tie pranešimai jau savaime buvo gluminantys.) Bet, jau keldamas šį laišką į trolių aplanką, Džeikas žinojo, kad tai beprasmiška; kad Talentingojo Tomo laiškai visai kitokie. Kad ir kas tas asmuo buvo, jam pavyko akimirksniu tapti vienu svarbiausių Džeiko gyvenime. Ir tikrai labiausiai bauginančiam.

Gavęs tą antrą laišką Džeikas po kelių minučių išjungė savo telefoną, atjungė maršrutizatorių ir susirietė embriono poza ant nutrintos sofos, kurią visur tampo su savimi dar nuo universiteto laikų, ir taip pragulėjo keturias dienas, per tą laiką suvalgė dvylika keksiukų iš „Magnolijos“ Blykerio gatvėje (kai kurių jų glazūra bent jau buvo sveikuoliškai žalia), užgerdamas buteliu „Jamieson“, kurią Matilda jam atsiuntė sveikindama su sandoriu dėl filmo. Per tas miglotas valandas pasitaikė ir palaimingo sąstingio, kurio metu Džeikas net pamiršo, kas darosi, bet kur kas daugiau laiko jį kankino

žiauri širdgėla, kai mintyse nagrinėjo ir projektavo daugybę būdų, kaip įvykiai galėtų netrukus išsirutulioti: įvairūs jo laukiantys pažeminimai, pasišlykštėjimas visų, ką jis kada tik pažinojo, kuriems pavydėjo, už kuriuos jautėsi pranašėnis, kuriomis buvo susižavėjęs ar su kuriais – pastaruoju metu – turėjo darbinių reikalų. Tam tikromis akimirkomis, tarsi norėdamas užsukti tai, kas neišvengiama, kad tai kuo greičiau baigtųsi, jis sudėliojo kaltinimų sau, savibaudos ir savo nusikaltimų atskleidimo viešųjų ryšių kampaniją. Kitomis akimirkomis mintyse rašė sau ilgas ir nerišlias pasiteisinimo kalbas ir dar ilgesnius ir nerišlesnius atsiprašymus. Bet visa tai nė kiek nesumažino jį kaustančio klaikaus siaubo.

Kai Džeikas galiausiai iš to išlindo, tai ne todėl, kad jam pavyko įžvelgti kokią nors perspektyvą ar sukurpti ką nors panašaus į planą, o todėl, kad baigėsi viskis su keksais ir jam ėmė kilti rimtas įtarimas, kad tas jo pastaruoju metu užuodžiamas blogas kvapas sklinda iš *buto vidaus*. Atidaręs langą, nurinkęs indus ir prisivertęs išsimaudyti, jis vėl įjungė telefoną ir kompiuterį į pasaulį ir aptiko kokią dešimtį vis labiau susirūpinusių tėvų žinučių, dirbtinai nuotaikingą elektroninį laišką nuo Matildos, kuri teiravosi (vėl!) apie naują knygą, ir dar daugiau nei du šimtus kitų pranešimų, reikalaujančių neatidėliotino dėmesio, įskaitant ir trečią laišką iš *TalentingasisTomas@gmail.com*:

Žinau, kad pavogei savo „romaną“, ir žinau, iš ko jį pavogei.

Kažkodėl tas „romanas“ jam buvo tiesiog paskutinis lašas.

Jis įkėlė tą laišką į trolių aplanką. O tada, nusileisdamas tam, kas neišvengiama, susikūrė naują aplanką, tik toms trimis Talentingojo Tomo žinutėms. Kiek pasvarstęs, pavadino jį „Riplis“.

Sukaupęs didžiules pastangas, jis sugrįžo į pasaulį už kompiuterio, telefono ir savo paties galvos ribų ir prisivertė pastebėti ir kitus

daugmaž tuo pačiu metu dar vykstančius dalykus – kai kuriuos net labai malonius. Jo įkurto knygų klubo pokalbio su Oprah Winfrey transliacija padėjo „Grobiui“ atgauti pirmą vietą bestselerių minkštais viršeliais sąrašė, o Džeiko nuotrauka papuošė *Poets & Writers* spalio numerio viršelį (na taip, šis leidinys nepatenka į *People* ar *Vanity Fair* lygą, bet tai buvo jo nepasiekiamas svajonė dar nuo Veslio laikų). Be to, gavo kvietimą iš Bušerkono skaityti pagrindinį pranešimą ir atnaujintą informaciją apie susitikimų kelionę po Angliją, rengiamą šalia dalyvavimo Hėjaus prie Vajaus Literatūros ir meno festivalyje.

Viskas gerai. Viskas gerai.

O kur dar Ana Viljams iš Sietlo, va čia tai tikrai geriau nei gerai.

Per keletą dienų po susitikimo juodu su Ana jau buvo užmezgę – net Džeikas negalėtų to paneigti – *šiltą* tarpusavio bendravimo ryšį ir, išskyrus tas keturias dienas nuklydimo ant sofos su keksais ir „Jameson“, jie kasdien mažiausiai kartą susirašydavo žinutėmis. Džeikas jau žinojo kur kas daugiau apie Anos gyvenimą vakariniame Sietlo rajone, jos iššūkius (mažus ir nemažus) radijo stotyje, avokadą vazone ant palangės, kurio ji iš paskutiniųjų stengėsi nenumarinti, pravardę, kuria ji praminusi savo bosą Rendį Džonsoną, ir asmeninę mantrą, kurią ji išgirdo iš mėgstamiausio komunikacijos dėstytojo Vašingtono universitete: *Niekas kitas tavo gyvenimo nenugyvens*. Žinojo, kad ji labai nori įsigyti automobilį, bet to neleidžia jos būsto nuomotojas, kad ji valgo lašišą mažiausiai keturis kartus per savaitę ir kad niekam nesako, jog tai, ką išverda jos senutėlis „Mr. Coffee“ aparatas, jai kur kas skaniau už viską, ką tik galima gauti garbinamose kavos šventyklose Sietle. Žinojo, kad Džeikas Boneris dar prieš „Grobi“ jai lyg ir rūpi ne mažiau nei jo dabartinė, keistai akis badanti esybė. O tai reiškė be galo daug. Tai keitė viską.

Jis išsikuopė butą. Apdovanodavo save kasdieniniais pasiskaipinimais su Sietlu: Ana prie savo namų durų, jis – savo svetainėje su langu į Abingdono parką. Ji pradėjo skaityti jo rekomenduotas knygas. Jis ėmė ragauti jos mėgstamus vynus. Vėl sėdo prie savo naujosios knygos ir visą mėnesį nuodugnai dirbo ir taip jau labai viliojamai arti priartėjo prie pirmojo rankraščio pabaigos. Geri dalykai vienas po kito.

O tada, į spalio pabaigą, jis gavo dar vieną žinutę per *Džeikobas-FinčasBonaris* svetainę:

Ką pasakys Oprah, sužinojusi apie tave? Jamesui Frey bent jau užteko padorumo vogti pačiam iš savęs.

Jis atsidarė naująjį aplanką savo kompiuteryje ir pridėjo šį pranešimą prie kitų. Po kelių dienų sulaukė ir penkto:

Aš jau tviteryje. Pagalvojau, kad reikia tau pranešti.

@TalentingasisTomas

Jis prisijungė pažiūrėti ir išties rado naują paskyrą, bet kol kas be jokių įrašų. Vietoj profilio nuotraukos buvo daugelio naudojamas kiaušinis, o sekėjų – nulis. Profilio biografiją sudarė tik vienas žodis: *rašytojas*.

Jis leido laikrodžiui tikseti net nebandydamas nustatyti to opovento tapatybės. Ir tai nebuvo geras sprendimas. Džeikas jau įtarė, kad TalentingasisTomas pasirengęs pereiti į kitą etapą ir tikrai nebe-galima švaistyti laiko.